

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Prejeto: za Zdravne druze (seven Chi-
cago) in Kanada \$5.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na tretji leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 na leto, \$4.75 na pol leta; za in-
tervencije \$5.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$5.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Nakupci se ne
vračajo. — Advertisers rates on agreement. — Manu-
script will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s domom:
PROSVETA
3637-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Pomeniki razstave

Chicago. — Nadaljnji, ki so
te dni obiskali čikaški razstavo
se so zglasili v uredništvu Pro-
svete, so: Jos. in K. Musich, Hib-
bing, Minn.; Cecilija Ovea, New
Brighton, Pa.; Louise Gerzel, W.
Aliquippa, Pa.; Vincent Pugelj z
ženo in sinom, West Allis, Wis.;
Rudolf Okleshen in Tony Rupnik
Jr., Strabane, Pa.; Matt, Anna
in Antonija Baraga ter Frances
Rotar, Cleveland, O.

(Po poročilih sklepamo, da je
bilo čez praznike najmanj sto
rojakov iz vseh krajev Ameri-
ke na čikaški razstavi in dru-
gih prireditvah, ki so bile tu a-
ranžirane po raznih organizaci-
jah.)

Klub brezposelnih

Chicago. — Slovenski klub
brezposelnih ima prihodnjo so-
boto zvečer izlet na znani Keg-
ljev vrt v Willow Springsu. Vsi
oni, ki bivajo v "stari Avstriji"
in želijo se peljati s trukom, naj
se zglasijo pri železnikarju zve-
čer ob sedmih, oni v bližini
poslopja SNPJ pa pred tem po-
slopjem ob pol osmih. Prva po-
staja za truk je pri železnikarju
in druga pred poslopjem SNPJ.

Rojakinja umrla

Milwaukee. — Umrla je Ma-
ry Leskovar, roj. Pestovšek, sta-
ra 43 let in doma iz Prevorja pri
Brežicah. V Ameriki je bila 21
let in tu zapuščala moža, sina,
hčer in sestro, v starem kraju
pa očeta in dve sestri.

Deček utonil

Cleveland. — Zadnjo soboto
je utonil v reki Cuyahogi deset-
letni John Strel, sin Johana in Ka-
tarine Strel, ko se je učil plava-
nja. Zapuščala starše in sestro.

Nov grob

Cleveland. — Umrl je Martin
Petrič, samec, star 48 let in do-
ma iz Gorenje Jablanice od
Smartna pri Litlji. Tu ni bil pri
nobenem društvu in ne zapuščala
nikakih sorodnikov.

Novice iz Argentine

Buenos Aires, Arg. — Tu je
umrl za pljučnico Anton Leban,
krojač, doma iz Gorice. V Ame-
riki je bil 20 let in tu zapuščal
ženo in dva odrasla otroka. —
Poročili so se Ivan Filipič in
Neta Grlica ter Anton Furlan
iz Črne vrha nad Vipavo in
Pepeca Peršič iz Ravni nad Črni-
čami. — Tukajšnji Slovenski
tednik je prepovedan v Jugosla-
viji.

Italijanska zračna flota na
Irskem

Londonderry, severna Irska
5. jul. — Stirlindvajset italijan-
skih aeroplanov, ki jih vodi ge-
neral Italo Balbo, minister ita-
lijanske zračne mornarice, se
vedno tukaj čaka na lepo vroe-
me za polet na Islandijo, ki je
prihodnja postaja Italijanov.
Morda poletje se danes. Balbo u-
pa, da pride v Chicago prihod-
njo nedeljo.

Eksekutiva progresivnih rudar-
jev odslovila urednika

Gillespie, Ill. — Glavni odbor
Progresivne rudarske unije je
odslovil Gerry Allarda od ured-
ništva "Progressive Minerja."
Za vzrok navaja, da se zadnje
čase ni hotel pokoriti navodilom
eksekutive glede taktike.

Proti Allardu je bila velika
kampanja v mesečnikih listih
južnega Illinois, ki so sovrani
novemu rudarskemu gibanju.
Vzrok je bila njegova militant-
nost. Kampanja je bazirala na
očitkih, da je komunist.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Naši kritiki in španska mati

Eveleth, Minn. — Vstopili so,
ga obkolili za mizo piščega.
Njegov obraz je odražal trde čr-
te; taki obrazi sevajo vojakom
v strelskih jarkih. "Kar naprej
pišete; se še nisi spametoval? Ve-
dno ti govorimo, da delo, ako nič
ne nosi, ga ni vredno držati. Za-
ženi papir in pero tja, pa sedi,
miruj. Ali tebi govoriti, je v ste-
no govoriti — zaman. Kako se
boš ti z velikani raval? Nimaš
materiala, šole, znanja za seboj,
ne jezika pod kontrolo. Glej
Walterja Lippmanna, koliko on
zasluži, ali on piše vsak dan."

Pišoči piše dalje in se ne zme-
ni za govorjenje svojih obiska-
valcev. "Ako pa res meniš piša-
ti, dopisnik, piši po naše, piši ta-
ko, da te bo vsakdo razumel,
lahko. Nihče te ne razume, tako
praviš vsi, ki tvoje čitajo."

"Ne znanjo čitati," de pišec
dalje. "Znanjo čitati po naše, ali
tvoje skladbe so njim španska
voda." "Pomislijo naj malo, pa
bodo razumeli." "Kaj? Se po-
mišljali da bi? Prvič, plačati
list, drugič, čitati ga in potem
si še beliti glavo ob njem? Či-
tatelju ni treba pomišljati; po-
mišljati morajo dopisniki, ki pi-
šejo črno na belo, da bo jasno
in vidno kakor solata na krožni-
ku. Ne pa pačiti našega jezika
s tujimi besedami, katerih niko-
ne razume. Kakor je razvidno,
razumete dobro naš jezik in že-
lito ga ohraniti čistega," je po-
baral pišoči.

"Prav dobro razumemo naš
jezik v govoru in pisavi." "Vr-
lo dobro. Poskusimo razložiti
prvi dve besedi." Spogledali so
se. "Vrlo? To ni naša beseda,
še nikdar je nismo slišali. Od
kje neki ste jo privlekli?"

"Ker ne morete uganiti 'vrle-
ga', pa povejte kaj o vrlini —
vrlina — saj so si sorodne."

Dabatali so o vrlini in zak-
ljučili, da te besede ni v našem
jeziku. A vseeno bi radi razume-
li vrtilno, zato eden predlaga, naj
se raztolmači v angleščini, ker
naš jezik ni dovolj bogat, da bi
mogel tej besedi do živga...
Taki ste vi kritiki. S prazno
glavo delate šum, kritizujete, na-
domestila nimate, verjamete sa-
mo onim, ki imajo diplome. Žal,
da smo si znani. Pa pustimo je-
zikoslovje na stran. Jezik je vsak
dober, da le dobro izraža misli
seve, najboljši jezik je pa tisti,
ki je najokretnjši. "Predlog i-
mam v misli: tu smo štirje znan-
ci, živeti eden poleg drugega,
delavski list krvavo potrebuje-
mo. Ako prispeva vsak približno
po dolarju, pa bomo imeli list v
tovarištvu."

"V tovarištvu še pes crkne",
je eden odbil. "Ako bi šlo za
kruh, bi dal dva dolarja, za ča-
sopis pa nimam centa", je pod-
prl drugi. Mnogo sem čital ko-
der sem hodil, povsod so imeli
vsakovrstne časopise. Ali nam
je kaj bolje danes?" je dodal
tretji. "Nova pot se dela", je
gladil pišoči zapreke, "a ta ča-
sopis bo naša lastnina". — "V
teh hudih časih, kot so danes
je treba dolarje držati za kaj po-
trebnejšega", je odbil prvi da-
lje.

"Časopis je luksuz. Delavec
se mora učiti živeti brez luksu-
za," je podprl drugi prvega. "Ča-
sopis ni luksuz, časopis je časov-
no sredstvo, polno, ostrih rezil,
ob katere se človek le obreže,"
je dodal tretji.

In vse dalje so argumentira-
li. Končno so se združili na eni
točki, da ne prispevajo v denar-
ju za list. Za denar se težko de-
la. Takrat je vstopil še četrti
znanec in glasno pozdravil: "Tu-
kaj majka vence vije". Takoj so
ga obkolili. Svečano je izvele
neki zavitek iz žepa, podolgasto
steklenico podobno stvar, ter ga
oddal najbližjemu, rekoč: "Pod-
pri se in naprej proži". Ko je
"stvar" priromala nazaj, je pr-
vi rekel: "Zdaj bom pa jaz dal
en dolar; starejši, ti bodi pa slu-
ga in pojdi še po eno tako'o
stvar."

Tam na Španskem je mati
pred kratkem ustrelila svojo
hčer, ker se je zaljubila. Vzgo-
jeno v strogo delavskemu duhu,
jo je mati posvetila izključno
delavski probuji in hčerka se je
razvila v izvrstno miselno delav-
ko. Sredi svojega delovanja se
je hčerka zaljubila, mati pa ni mo-
gla tega prenesti in ji je pogna-
la kroglo v glavo.

Tam vse življenje ženska po-
sveti delavski probuji, tu oma-
hovanje moških za neka centov
za isto stvar. Naši kritiki, vz-
mite na znanje to plemenito ma-
ter, žensko, primerjajte jo s se-
boj, primerjajte jo z mladenico
po samostanskih teminah, kjer
žive brez koristi za današnje tr-
peče soljudi, razmišljajoč le tr-
pljenje davne preteklosti: o bo-
žjem sinu, a krivico podpirajo.
Španska mati s svojo močno o-
sebnostjo nudi tudi delavskim
služilcem, pisateljem, klicarjem
prav, snov in energijo njihove-
mu nadaljnjemu delu; delavskim
materam in očetom, da bodo us-
merjali svoje sinove in hčerke
v njihovo stran, trudeč se dose-
či vzor, ki ga je postavila špan-
ska mati s svojo hčerko, katero
bi služila malim vzorom ali ži-
vela brez koristi za ljudi. O-
bremenjena z možem bi ne mo-
gla posvetiti vseh svojih sil se-
danjemu zaraščenemu polju —
delavski probuji.

Njeni hčerki spomin povsod
materi prostost, ker se je bori-
la zanj. — J. Kovacik.

Nekoliko statistike

Pueblo, Colo. — Ob zadnjem
ljudskem štetju je država Colo-
rado štela 1,033,156 prebivalcev.
Sedeš postavodaje je v Denverju.
Državna kaznilnica je v
Cannon Cityju. Umobolnica
(State Hospital) je v Pueblo.

Poročilo upravnika umobolnice
je vsakek zanimivo. Nanaša
se na prejšnje leto. V tej bolni-
ci je bilo koncem prejšnjega leta
3,184 umobolnih. V zadnjih
dveh letih so prejeli 1,011 bol-
nih. V tem času jih je umrlo
444 in 327 je bilo izpuščenih.
Sedaj je v tej bolnici 1,727 moš-
kih in 1,457 žensk.

Izmed okrajev jih je dal naj-
več Denver, zatem je pueblski
okraj. Po poklicu so menda za-
stopani vsi, kar se more reči o
poklicih v sedanjem času. 26
narodnosti je zastopanih. En
moški in ena ženska sta bila sta-
ra manj kot 15 let ob sprejemu;
14 moških in 10 žensk starih od
15 do 19 let; 34 moških in 28
žensk od 20 do 24 let; 42 moš-
kih in 26 žensk od 25 do 29 let;
42 moških in 30 žensk od 30 do
34 let; 51 moških in 39 žensk od
35 do 39 let; 106 moških in 68
žensk je bilo starih 70 let ali več,
ki so bili sprejeti v zadnjih dveh
letih.

Število Slovencev v tem zavodu
mi ni znano, vem pa, da je
precejšnje.

Vzroki bolezni so različni. Če
bi zdravniki podali natančno vse
vzroke umobolnosti, tedaj bi še
le mogli pojmiti, kako globoki
in kako močno so ukorenjeni
vzroki slabouma v človeški ra-
si. Vem to, ker za enega izmed
bolnikov (ne dolgo tega) sem
hotel vedeti od zdravnika, ko-
liko časa nazaj se lahko sledi bo-
lezen. Povedali so mi, da do roj-
stva. Torej je veliko ljudi roje-
nih, ki so mentalno deformirani.
To je ena slika iz ene države
izmed tisočih slik.

Dogodi se pa tudi slučaj, da
človeka kje vjamejo, recimo re-
veža, in ga pošljejo v ta zavod
in potem ne pride več ven.

Koliko stroškov imajo države
s takimi zavodi, je samo ob se-
bi umevno. Toda potrebni so;
morajo biti in bodo vse do tedaj,
da bo človeštvo toliko napredova-
lo v znanstvu zdravniške vede,
da se bodo rodili le zdravi lju-
dje, ne slabšči. V to bo potreb-
na kontrola, kdo se sme roditi;
torej kontrola, da le zdravi lju-
dje smejo biti očetje in matere.

Kaktus.

DRUŠTVENE VESTI

Redna seja 9. julija

Struthers, O. — Uljudno va-
bim vse člane društva št. 277
SNPJ, da se udeležijo prihodnje
redne seje dne 9. julija. Podan
bo račun za prošle tri mesece,
imeli pa bomo tudi druge važne
zadeve na dnevnem redu. Zato
pa vsi na sejo!

John Crnich.

Važno obvestilo

Virginia, Minn. — Člane in
članice društva št. 215 SNPJ o-
pozorjam, da se vsi udeležite re-
dne mesečne seje v nedeljo, dne
9. julija, pričetek točno ob 1:30
popoldne. Na junijski seji je bi-
lo sprejeto, da se uradno v gla-
silu pozove na julijsko sejo vse
člane. Komur je kaj za koristi
našega društva, se bo te seje go-
tovo udeležil.

Glede asessmenta: Kdor je za-
varovan le za posmrtnino, plača
od 1. julija naprej en cent več
asessmenta na mesec. Tako je
sklenila 10. redna konvencija
prošlega maja in potem se mo-
ramo vsi ravnati. To velja sa-
mo za one člane, ki so zavarov-
ani samo za posmrtnino. Pro-
sim, da upoštevate to in da vsi
pridete v nedeljo 9. julija na se-
jo. — John Yelenich, tajnik.

Važnost društvenih sej

Royal, Pa. — Opozorjam čla-
ne društva št. 263 SNPJ, da se
bolj zanimajo za društvo in dru-
štvene seje, kajti nekateri čla-
ni so že skoro popolnoma poza-
bili na seje. Vsled tega je bilo
sklenjeno na prošli redni seji, da
bo društvo kaznovalo vaskega
člana, kateri se ne bo udeležil
toliko sej, kakor je določeno v
pravilih. Posledice naj si vsak
sam sebi pripiše. Ni dovolj, da
plačate asessment, treba je tudi,
da pridete na sejo. Plača se lah-
ko vsak čas pred 25. v mesecu,
seje pa se vršijo le po enkrat
na mesec.

Prihodnja redna seja našega
društva se vrši v nedeljo, dne 9.
julija. Opominjam vas, da se u-
deležite v obilnem številu. Toli-
ko v obvestilo in vednost.

Martin Spollar, tajnik.

Piknik društva 580 v nedeljo

Brooklyn, N. Y. — Društvo
"All American" št. 580 SNPJ
priredi svoj piknik v nedeljo,
dne 9. julija, v Emerald parku
na Martin in Myrtle ave., Glen-
dale, L. I. Richmond Hill kara
vas pripelje do parka.
Pikniški odbor bo preskrbel
vse potrebno za dobro zabavo in

—Federated Pictures.

Rudarski vodja I. O. Dudley,
član stavkovnega komiteja v
franklinskem okraju v Illinoisu.
On pomaga voditi stavko za novo
rudarsko unijo (P. M. A.) v naj-
hujši delavski bitki v Illinoisu.

postrežbo ter dobro godbo za
ples. Piknik prične ob 1. popol-
dne. Upamo, da nas na našem
pikniku obišče mnogo naših pri-
jateljev in znancev. Vabimo vsa
okoliška društva in klube, po-
sebnost pa naša brata društva
in naš pevski zbor "Slovan";
kjer je "Slovan", tam je veselje
doma. Vabimo tudi naše mlade
tamburaše in vse, ki bi se radi
zabavali z nami. Naša mladina
pri tamburaših je hvalevredna;
vsakdo jo rad posluša pri njiho-
vih nastopih.

Na svidenje v nedeljo, 9. ju-
lija, v Emerald parku!

Odbor.

Pripomba uredništvu: — Gorn-
je štiri vesti smo prejeli v sre-
do, 5. julija, ko je bila uradna
izdaja že v tisku. Prve tri so bi-
le oddane na pošto 3. julija, zad-
nja pa 2. julija.

Wallace o rehabilitaciji
poljedelstvaPravi, da je reševanje farmske-
ga problema težka stvar

St. Paul, Minn. — (FP) —
Najčelnik zveznega poljedelskega
departamenta Wallace je v
svojem govoru pred profesorji
in dijaki državnega kolegija iz-
javil, da izgledi glede prodaje
previška pšenice, ki znaša 350-
000,000 bušljev, na zunanjih tr-
gih niso ugodni. Ob tej priliki
je pojasnil tudi načrt, ki pre-
viduje manjšo setev pšenice v
prihodnjih dveh letih. Ta reduk-
cija ne bo znašala več kot dvaj-
set odstotkov.

"Naša nadprodukcija glavnih
poljskih pridelkov je dejstvo,"
je rekel Wallace. "Ako hočemo,
da se bodo cene pridelkom dvi-
gale, moramo uravnati odnos
med ponudbami in povpraševan-
jem. Zavedam se, da farmarji ne
odobravajo načrta glede znižan-
ja produkcije, toda drugega iz-
hoda ni."

Wallace je dalje rekel, da je
reševanje farmskega problema
težavna stvar in da bo vzelo
precej časa za rehabilitacijo po-
ljedelstva. Omenil je, da so pri-
delovalci bombaža povečali se-
tev, ko so se pričele dvigati cene
temu pridelku. Ako ne bodo ome-
jili produkcije v smislu načrta,
bodo cene spet pričele padati.

V sličnem položaju kot pride-
lovalci bombaža se nahajajo tudi
farmarji v Iowi in drugih drža-
vah, ki pridelujejo velike mno-
žine koruze, za katero pa ne mo-
rejo dobiti trga, kar je vzrok za
nizke cene temu pridelku. Na
ameriških farmah je danes 11
milijonov manj konj in mul kot
pred dvajsetimi leti. Ti so prej
porabili pridelek koruze in valed
tega ni bilo nadprodukcije. Let-
ni previšek produkcije koruze
znaša nad 500,000,000 bušljev in
to je vzrok, da nima ta pridelek
skoro nikake cene.

Čikaške veletrgovine proti kaz-
niškim izdelkom

Chicago. — Lastniki nekate-
rih čikaških departamentnih tr-
govin so izjavili, da ne bodo pro-
dajali kazniških izdelkov na
podlagi posebnega kodeksa, ki ga
pripravljajo v smislu sprejetega
zakona za okrevanje industrije.
Njihov kodeks določa minimalno
mezo \$9 za 48 ur dela na teden
za delavce pod osemnajstimi leti,
od \$10 do \$12 za ženske in
od \$12 do \$18 za moške.

Preveč bombaža —
zemljo z njim!

Vlada plača 150 milijonov
uniči 10 milijonov akrov
baza! Milijoni so raz-

Washington. — (FP) —
hovi Karla Marxa! Vse ka-
listične kontradikcije, ki
on odkril, bodo gotovo
krono v uničenju desetih
jovov akrov bombaža, ko
hodijo milijoni razpaci
bi dežela potrebovala sled-
čo tega bombaža, ki je o-
najbolj cinični destrukt-

Za ta korak se je odlo-
ljudski tajnik Wallace,
obenem tudi "farmarški
tor." V svrhu odškodnin
farmarjem vlada plača
milijonov dolarjev. Divj
Malenezije bi tega niti
mogel razumeti: uniči
predmeta, za katerega je
potreba v deželi. Tudi če
navadno pametno in et-
cialne vrednote težko za-
to. Ne pa v kapitalistič-
vzgojeni — civilizirani
dobro razumejo.

Wallace ni pri tem
skušal zamizati velike re-
v deželi. Priznal je, da b-
stvo lahko porabilo sleher
bombaža. Ampak pri reš-
kapitalizma to vprašanje
pride v poštev. Tukaj p-
poštev le vprašanje cen:
ohranijo cene bombaža v
višji točki. In res so se
po tem odloku se je cen-
bažu v enem dnevu zviš-
štiri dolarje pri bali.

Pod socializirano elo-
bi se take stvari ne do-
Pod tem sistemom bi vla-
skrbela za uničevanje do-
pogle še plačevala ogrom-
te, ampak njena briga
da živijo v blagostanju
sti, ki so zmožni in želijo

Wallacejeva naloga, ko
naloga vse Rooseveltove a-
stracije je, da sanira in
na noge gnilo telo kapa-
To se ji mogoče posreči za
časa, nakar se zopet po-
gično poglavje ameriške-
stava. Tega ne bo prepre-
ben "new deal", dokler b-
v svojem poglavju maso-
vanje dobrin, katerih p-
jejo milijoni. Ker pa
"cene" — denarja — bo
potrošila 150 milijonov
čenje 10 milijonov akrov
baza.

Od Roosevelta pri-
kaj drugega, bi bilo ne-
ker je bil izvoljen, da
kapitalizem. Njemu ko
Wallaceju gre vsakega-
nje, da se na svoj posel
bro razumeta. Mogoče?

Lopi izgledi za "in-
ternacionalo"Neunijska ladjedelnica
lik kontrakt za vojne

Washington. — (FP) —
tistimi, ki bodo delali
deala, je ameriška sekci-
Internacionala" — mun-
kraljev — na prvem me-
240 milijonov, ki jih vla-
troši za nove bojne la-
Newport News Ship-
kompanija dobila kontr-
40 milijonov.

Ta družba je bila in
drugimi vred izredno akti-
"razorožitveni" konferen-
zadevi lobista Shearera
pas leti je bila v ospred-
nih novic, ko je prišlo
da je financirala njegove
tažne aktivnosti na
konferenci.

Mornarični tajnik Swan-
že dal razumeti, da bo
kontraktov za nove bojne
oddal privatnim ne-
družbam. Uradniki unije
nikov pravijo, da bi bilo
lo lahko izgotovljeno v
arsenalnih in veliko cene-
privatnih. Iz Swansonove
našanja pa je razvidno,
vlastnih ladjedelnic
paberke.

Dokler bo v pripravi
no, kot v vojni sami pro-
liko časa ne bo ne raz-
ti miru.

—Federated Pictures.

Ameriški fašisti se organizirajo. Art J. Smith (na levi), vo-
dja ameriških fašistov, pravi, da se vrši "pohod v Washington"
4. julija in do takrat bo imel za seboj "deset milijonov pristašev."
Srnce ameriških fašistov so olivne (khaki) barve. "Navaden ra-
ket za razpečevanje srajc," pravijo federalni oblastniki.

Vesti iz Jugoslavije

(Zbirna poročila iz Jugoslavije.)

ki sta prišla čez mejo iz Avstrije, oblečena v turistiški obleki. Nekdo je opazil, da mečeta v pošte nabiralnike pisma, pa je to prijavil oblastem. In ker je po ustavi zajamčena pisemska tajnost, so zastopniki oblasti ta pisma odprli in videli, da tiče v kuvertah komunistični letaki. Neznanka pa sta med tem že izginila iz Gornjega grada ter odšla proti Kamniku. Tamkaj so ju aretirali ter odvedli v gornjegrajske zapore. Kdo sta aretiranca, ali sta tuja ali slovenska emigranta, tega javnost ni zvedela doslej.

Strelišče je ubila. — Dne 9. junija je prišla nad ptujsko okolico huda nevihta s trenkanjem. Napravila sicer ni mnogo škode po polju, zahtevala pa je človeško žrtev. Preužitkarico Tezijo Zupaničovo, staro 54 let, je nevihta zalotila v bližini Hajdine. Stopila je pod drevo vedrit. Tedaj pa je udarila strelišča v drevo in Zupaničeva je obležala na mestu mrtva. Doma je bila na Bregu pri Ptuj.

Umrli so: v Gorenji vasi v Poljanski dolini 80-letna Ivanka Hrovatin, po rodu iz Libevč pri Idriji, v Kamnici pri Dolskem trgovca in posestnika Franc Zupanič, star 77 let, v Mariboru 7-letna Josipina Stojkovičeva, v celjski bolnišnici 81-letna Ivana Križanova iz Celja in 37-letna posestnica Roza Gačnikarjeva iz Brezna pri Vitanju, v Solčavi župnik Miloš Smith, v Ljubljani Avgustina Zevnikova, v Hrastniku delovodja pri rudniku Franc Kristofčič, v Spodnjem Kašlju Ivan Snoj, posestnik in trgovec, v Ljubljani dimnikarski mojster Franc Vrhovec, star 72 let, na Bregu pri Celju 83-letni Anton Šerak, v celjski bolnišnici 12-letna Angela Belinova iz Spodnje Hudine.

Še en glas o Molekovi knjigi. — Zagrebška založba Binoza (Biblioteka novinarske zadruge) izdaja poleg knjig tudi svojo revijo "15 dana", ki izhaja dvakrat na mesec ter prinaša beležke in člančice o knjižnem življenju Jugoslavije. V številki 8. letošnjega letnika z dne 5. aprila (številka nam je prišla šele zdaj v roke) je priobčila ta revija tudi poročilo o knjigah Cankarjeve družbe. O Molekovi knjigi je poročevalec I. K. zapisal tole: "Dva svetova" Ivana Moleka je prvi dio trilogije u kojoj se (kao u Adamčevu "Smilehu u džungli") opisuje život naših iseljenika u Americi (drugi dio "Veliko mravljišće" i treći "Hooverville" niso još nigdje objavljani). Ivan Molek je Slovenac, koji živi stalno u Chicagu, kao glavni urednik radničkog dnevnika "Prosveta". U romanu "Dva svetova" ima ispočetka nešto autobiografskih momenata, dok opisuje odlazak Toneta Pleseca u Ameriku, ali čitava knjiga nije autobiografska. Kao Upton Sinclair u "Kaljuži" crta čikaške klaonice i korumpiranu, puritansku, pseudomoralnu američku javnost, glatu u lansiranju t. zv. američke demokracije, gdje svaki radnik može postati kapitalist, ako hoće da radi (Ford i dr.). Molek u "Dva svetova" prikazuje tvorničke i rudničke centre (Pitts-

burgh, Steelton i Calumet) i radniško gibanje u njima. Ta dva svijeta, o kojima govori, su ispočetka Evropa i Amerika (po geografskoj diviziji, stari i novi svijet od Evrope, već su oba kontinenta jedan svijet, a dva svijeta se nalaze i u jednom i u drugom. Inače se Molek razlikuje od anglosaskih (Sinclair, M. Gold, Lewis i dr.) i njemačkih (Braune, Kisch, Glaeser i dr.) pisaca ove vrsti slavenskim sentimentom i izvjesnom toplotom, kojom opisuje neznatne erotske avanture. Početak romana u selu, gdje se rodio Plesec, a koje je zapušteno in malo, i ako ne blatno kao sela I. Cankara (napose iz "Bratna Kačura" i "Kurenta"), je čisto naš, regionalan. Oprema N. Pirnata (dobra) i predgovor M. Klopčica (pregledan in informativan)."

Požar v Stari Loki. — V nedeljo 11. t. m. zjutraj okrog pol 1. se je vnela hiša posestnika in mizarja Franca Pogačnika v Stari Loki. Hiša je s požarnim zidom razdeljena na dva dela. Gorel je zgornji del, kjer ima Pogačnik stanovanje in na podstrešju svojo zalogo mizarških del, posebno rakev. Ta del hiše je zgorel, stanovalci so jedva rešili svoje življenje. Neki starček Šmid, ki je stanoval tamkaj, je dobil tako nevarne opekline, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Gasilci iz Škofje loke so se potrudili, da so omejili ogenj.

Oproščeni. — Okrog 14 dni je trajal v Beogradu velik proces proti trem višjim uradnikom finančnega ministarstva, ki so bili obtoženi, da so z napačnimi kemičnimi analizami in razimi carinskimi manipulacijami omogočili Standard Oil kompaniji neocarinen uvoz nafte in drugih olj. S svojo večletno "prakso" so oškodovali državo za okroglih 60 milijonov dinarjev. Proces je trajal 14 dni ter se je 13. junija zaključil z — oprostitvijo vseh treh obtožencev. Obtoženi so bili inž. Milena Beračeva ter načelnika finančnega ministarstva Pete Borisavljevič in Slobodan Djakovič.

Protesti iz Amerike. — Kakor so zabeležili nekateri hrvatski listi, so hrvatski iseljenici iz Amerike poslali Svetu Društva narodov ter predsedniku razorožitvene konference protest proti zatiranju hrvatskega naroda. Proteste je podpisalo 58.690 Hrvatov iz Južne Amerike in 250.000 Hrvatov iz Severne Amerike. Protest so podpisala tudi razna hrvatska društva iseljenčev v Belgiji, Nemčiji in Avstriji, skupno torej nad 300.000 podpisov. Gre najbrž za resolucije, ki so jih podpisala razna hrvatska izseljenska društva v Ameriki in Evropi.

Ni pogorela. — Pred tednom so nekateri slovenski listi poročali, da je pogorela pred dvema letoma zgrajena planinska koča na Sveti Gori pri Litiji. Zdaj pa poročajo isti listi, da se bo vršila slovesna otvoritev koče in njen krst dne 15. junija. Koča namreč ni pogorela, pač pa je pred tednom dni gorela hosta tik koče, vendar pa so ogenj pravčasno pogasili ter se koča sploh navela ni. Koča stoji na zelo razglednem mestu in obiskujejo to goro kar radi tudi zagrebški turisti. Kočo bodo kratkaj za "Tomazino vojo", po predsedniku litijske podružnice Slov. planinskega društva, ki je kočo zgradila.

Amerika bo dala sovjetom štiri milijone kredita

Vlada bo financirala izvoz bomba v Sovjetsko unijo. Dogovor v Londonu

Washington, D. C. — V ponedeljek je bilo uradno naznanjeno, da bo vladna korporacija za finančno rekonstrukcijo posodila sovjetski Rusiji štiri milijone dolarjev za nakup 50.000 do 80.000 bal ameriškega bombaža. Ta vsota bo kreditirana Ameriško-ruski trgovski družbi (Am-torg) v New Yorku, ki je sovjetska uradna trgovinska organizacija v Ameriki.

Amtorg bo dala omenjeni korporaciji dolžne note za 70% plačila za nakupljen bombaž; te note morajo biti zajamčene po sovjetski vladi. Preostalih 30% za bombaž mora Amtorg plačati v gotovini.

Ta transakcija je prva, ki postavlja ameriško vlado v finančno zvezo s sovjetsko Rusijo kljub temu, da Združene države še niso dale formalnega priznanja sovjeto. Vendar se to lahko smatra za de facto priznanje.

London, 3. jul. — Ameriški pomožni državni tajnik Raymond Moley je včeraj imel dolgo privatno konferenco z Litvinovom, ki vodi sovjetsko delegacijo na ekonomski konferenci. Vsekakor sta razpravljala o novih trgovskih zvezah Amerike in Rusije ter o kreditih, ki jih sovjetska vlada upa dobiti od Združenih držav. Litvinov je imel že več sestankov z ameriški delegati.

SPLOŠEN PREGLED RUDAR-SKE SITUACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

raja leto dni bje boj med progresivnimi rudarji in Lewisovo unijo. Dasi ima nova unija veliko večino rudarjev v tej državi na svoji strani, ji Lewis s pomočjo oblasti in velikih premogopnih družb uspešno kljubuje. Strahovlada v južnem delu države še ni nič ponehala. Izgleda, da te bratomorni vojni in pa gangeskem terorizmu lahko napravi konec le federalna vlada, če so vse državne oblasti odpovedale, oziroma so na strani kompanij in Lewisa.

Progresivna unija upa, da bo dobila priznanje pri Johnsonovem odboru za kontrolo industrije, kateremu je z operatorji, s katerimi ima pogodbo, predložila kodeks. Če bo potrjen, je upati, da bo konec boju v Illinoisu, ker operatorji bodo morali priznati tisto unijo, za katero se rudarji v večini izrečejo.

Ni pa veliko upanja, da se to zgodi. Prvič je član Johnsonovega odbora (delavske sekcije) Lewis, ki se je upri temu priznanju. Drugič bo njegova unija prej ko ne dobila zaslombo pri administraciji, ker je na Lewisovi strani bankir Baruch, ki je v teku Rooseveltovih početnic neoficijelno nadomestoval predsednika. Končno pa ima na svoji strani Ameriško delavsko federacijo, kar tudi veliko šteje.

Če je odstavitve Gerry Allarda od uredništva "Progressive Minerja" kakšen kriterij, se lahko v bližnji bodočnosti pričakuje kompromisnega pobotanja

med obema unijama. Vsekakor bo prišlo do tega prej ali slej in je je vprašanje časa ter načina pobotanja. V obstoječih razmerah tudi ni izključeno posredovanje zveznega delavskega departamenta, ki bi pod vodstvom Perkinsove gotovo upošteval vzroke za razkol. Če pride do tega, boj illinojskih rudarjev ne bo zamen.

Letna konvencija angleške delavske stranke

London. — Angleška delavska stranka bo obdržala svoj letni kongres v Hastingsu dne 2. do 6. oktobra. Konvencija bo velike važnosti, ker mnogi opazovalci pričakujejo splošnih volitev v bližnji bodočnosti. Agenda vsebuje diskusije o mnogih važnih vprašanjih in svrhu formuliranja strankine taktike.

Prihod fašizma v Nemčiji je angleško delavsko gibanje še bolj secentral in je danes bolj enotno in militantno kot kdaj prej. Stranka od zadnjega poraza hitreje okreva kot so mnogi pričakovali in postaja zopet močan politični faktor. Fred Henderson, vodilni angleški socialistični častnikar, pravi, da bi stranka dobila ne manj kot 200 mandator, če bi se volitve takoj vršile.

Dinamitiranje premogovnika

Eldorado, Ill. — Rav št. 2 Rex Coal kompanije je bil dinamitiran prošli teden najbrž vedetega, ker je družba podpisala pogodbo z novo progresivno unijo. Eksplozija, ki se je prigodila ravno opolnoči, je bila tako močna, da so se stresle tri milje oddaljene hiše.

Protimilitaristično gibanje med mladino

Chicago. — Mladinski mirovni svet, ki ga tvorijo dijaki in člani radikalnih mladinskih organizacij, je sklical konferenco za 10. julija in povabil vse organizacije protimilitarističnega značaja, da pošljejo svoje zastopnike na to zborovanje.

Kontraktorji oblegajo Washington

Washington. — Sedaj so na vrsti pohodi gradbenih kontraktorjev, ki prihajajo v Washington v velikih trumah in oblegajo urade notranjega tajnika Ickesa in administratorja javnih del Sawyerja. Semkaj jih je privabil vladni program javnih del, za katere bo v prihodnjih par letih izdala nad tri milijarde.

Ickes je te dni naznanil, da bo vsaka država dobila svojega administratorja javnih del ter da se pri nastavljanju administracije ne bo ozirala na politično pripadnost, marveč na sposobnost. Na drugi strani tisoče demokratov vidi v tem programu končno plačilo za svojo aktivnost v zadnji volilni kampanji: službe, ki jih je administracija končno pričela deliti.

Zakon o minimalni mezd v Ohio

Columbus, O. — Legislatura te države je sprejela zakon za minimalno plačo za delavke in mladoletne. Minimalna mezda ni navedena v zakonu; določala jo bo v vsakem posameznem slučaju državna industrijska komisija, namreč po indutrijah.

Slični zakon je sprejela tudi legislatura države New Jersey. Nanaša se le na "znojnice" tovarne, kar njegovo vrednost zmanjšuje. Kaj je znojnica tovarna in kaj ni, bo določil državni komisar za delo.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za korist, ter potrebo agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podporah organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih podporah organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, znanec in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala nit življenja našemu ljubemu sinu in bratu

FRED POVIRKU

Bil je poveljen od vlada na pregi Pittsburgh & Lake Erie dne 16. junija 1933 in umrl v McKeesport bolnišnici 17. junija ob 2:30 zjutraj. Rojen je bil 5. okt. 1908, ob smrti star 24 let, 8 mesecev in 12 dni. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti po katoliškem obredu na West Newton pokopališče dne 20. junija t. l. Pokojnik je bil član društva št. 739 SNPJ, Slov. Doma v Collinsburgu in Kranken Sterbo Kase nemškega društva št. 165. Naša najlepša hvala za darovane vence in cvetlice družbi Columbia Radiator, West Penn Power Co., John Auto, West Newton Baseball Club, Young Valley Knights No. 739, SNPJ, Slov. Dom iz Collinsburga, ter druščinam mr. in mrs. Bartel, mr. in mrs. Merwa, mr. in mrs. Albert Bailey, mr. in mrs. Alois Kockel, mr. in mrs. Joseph Zorko, mr. in mrs. Martin Jamnik, mr. William Kirschner, mr. in mrs. John Oblak, miss Justina Pece in mr. Frank Krizner Jr., vsi iz Collinsburga; Mr. in mrs. Povirk, Yukon, Pa., mr. in mrs. Bert Badt iz Cleveland, Ohio, mr. in mrs. Paul Jones iz Greensburg, Pa., mr. in mrs. James Stakidiz iz Pawpohatawney, Pa., mrs. Stehan iz Herminie, Pa., mrs. Ignata Fox iz Irwin, Pa., mrs. Josephine Werveka iz Haluton, Pa. in društvu Torch of Liberty No. 725, SNPJ iz Latrobe, Pa. Nadalje lepa hvala vsem, ki ste ga obiskali ob mrtvaškem odru, kakor tudi vsem, ki ste se udeležili pogreba in ga spremlili k zadnjemu počitku na mirovdor. Lepa hvala za nagrobni govor hr. John Kobetu, predsedniku društva št. 739, SNPJ, v angleškem jeziku in hr. Joseph Zorkotu za govor v slovenskem jeziku. Iskrena hvala vsem, ki ste dali na razpolago automobile in vozili pri pogrebu brezplačno. Še enkrat najlepša hvala vsem skupaj. Ako je katerega ime izpuščeno prosimo, da nam oporoti. Tebi, dragi sin in brat naš, doboval si svojo pot življenja, vse prano in oddel od nas za večno, počiva v miru v zemlji hladni, sin naš, srečno, srečno!

"Sladko spavaj v zemlji tih, rešen tug si in bolečin. Tebi gredo naši vadihi; Tvoj v srcih bo ojaš spomin."

"Svet veselja nas ne mika, ker oddel si ti od nas. Zguba ta je prevelika, da bi jo ublažil hitro čas."

Žalnoči ostali: Andrej in Johana Povirk, stariši; Andy Jr., Frank, John in Edward, bratje; teta Mary, omožena v Charles Bushi, svak, ter dve svačinji Steffie in Josephine Povirk, vsi v West Newton, Pa.

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tužnim srcem naznanjamo žalostno vest vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je od avtomobila ubita, umrla dne 22. junija 1933 moja ljuba soproga in mati

ANTONIJA PLANUTA

Pogreb se je vršil po katoliškem obredu dne 26. junija. Pokojnica je bila ob smrti stara 30 let in doma je bila iz Morav, deželica ime je bilo Orehok. Na tem mestu se prav lepo zahvalim vsem, ki ste jo obiskali na mrtvaškem odru in vsem, ki ste jo spremlili k zadnjemu počitku, iskreno lepa hvala za darovane vence in cvetlice vsem. Posebno hvala pa iziskam druščinam: L. Dobrave, L. Uhar, M. Skočer, M. Kaniša, Fr. Megala, M. Kura, Hlalen, Frank Koranu in mojemu bratu Joletu Planuta ter vsem, ki so mi na kakor koli način kaj pomagali in sočustvovali s nami. Hvala vsem, ki so se udeležili pogreba in vsem za darovane vence. Tebi draga soproga in mati naša pa želimo, počiva v miru in lahkaj naj ti bode ameriška zemlja. Žalnoči ostali: Matt Planuta, soprog; Math in Fred, sinova. V stari domovini Anton in Marija Orehok, stariši, ter en brat in šest vnukov, Math Planuta, R.F.D. 2, Hinesdale, Ill.

Roosevelt je imenoval bivšega Hooverovega tajnika Walterja Newtona (tretji od leve) v odhor za refinanciranje dolgov malih posestnikov. Načrti za to refinanciranje določa dve milijardi vladnega denarja v ta namen. Progresivci so bili silno iznenadeni, ko so izvedeli za to imenovanje.

Tone Seliškar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Končno pa se je temu življenju privajala z vsakim dnem bolj. Postajala je trdna, da je ne bi poteptale skrbi, in uživila se je vase, ko je stala nenadoma sama sredi ceste, ki je ni bilo moči pregledati.

— Moj bog, si je očitala, bolj in bolj ga pozabljam. Vaak tretji dan mu pišem, pa sem čimdalje bolj proč od njega.

Ko si v postelji zaželi človeka, ki jo bo dvignil in ponel iz teka preklestva, je tisti človek čisto drugačen. Velik in ponosen, da bi zadržala ob njegovih silnosti.

Drugo jutro se je tuji častnik oglašil in je bil zadovoljen s sobo.

Ceh je. Praporščak pri tehnični komandi, v civilu profesor risanja na gimnaziji v Brnu.

Govorila sta nemški. Zvečer se bo vselil.

Velik je in koščen, govori votlo, mehko, polno, zelo je domač in ni oficir, četudi nosi uniformo. Mlad je, komaj da je končal študije. Skoraj še študent. Ima temne oči in nazaj počesane, skodrane lase.

Bogdana je vzel v naročje. Dete se je koj pričelo igrati z zvezdami na njegovem ovratniku.

— Razumeli se bomo, gospa! je dejal. Nisem vajen kasarne in me bo ta domačnost razveseljevala.

Ponudil ji je za sobo več kakor je pričakovala. Za zajtrk in večerjo jo je prosil, za kosilo ne, ker je vojaški urad predaleč.

Ko mu je potožila, da je težko za hrano, ji je rekel:

— S tem ne boste imeli nikakih skrbi. V kasarni je vsega dosti. Oskrbnik oficirske menze je moj rojak in ničesar nam ne bo nedostajalo. Na evidenjen! je dejal toplo in jo pogledal, kakor da se že zdavnaj poznata. Nasmehnil se je Bogdanu, ga pobožal in odšel.

Stala je pri oknu in ga videla, ko je šel čez cesto. Visok in vitez je bil v svojem oficirskem plašču. Na pločniku si je prižgal cigareto. Njegova mladost in njegova živahnost sta se močno podčrtavali na puisti, hladni cesti.

Zavest, da se je tako rešila mnogih skrbi za življenje, jo je bodrila. Vse lepše je bilo zdaj gledati na cesto, ki jo je mehčalo v blato južno solnce.

Pisala je Justinu.

Ko je zapirala vrata v sosednjo sobo, je obšla in se razgledala po prostoru. Popravila je matice v razli. Zid se ji je zdel prazen. Vzela je iz spalnice svojo sliko in jo obesila na steno k oknu.

12

Justin je bil odpuščen iz bolnice prav tisti dan, ko je Italija napovedala Avstriji vojno.

Rana se je lepo celila, vendar mu je v kolenca ostala roka malce trda, kar se je dalo imenitno izravnati. Dopust, ki ga je imel že skoraj v rokah, mu je snedla nova vojna napoved, toda na ponovnem zdravniškem pregledu ni bil več potrjen za frontno službo. Vtaknili so ga v stražno stotnijo malega poljskega mesta.

Kristine od tistih dob ni več videl.

Ko se je tedaj vrnil iz sobe, kjer sta se sedela, se je počasi pričel zavedati. Predramil se je kakor po hudi pijanosti. Dogodek sam si je šele zdaj točno predstavljal, ostal mu je nepojmljiv, zagoneten, jezil se je nase, ker se je izpostavil takemu ponižanju. Spomnil se je njenega obraza pod svetilko, ko je strmela vanj.

Arkadij Averčenko: Iznajdljivost na odru

O svojih prvih korakih na odru sem pripovedoval na drugem mestu.

Moji nadaljnji koraki pa bodo čitatelja prav gotovo (jaz vsaj tako mislim) tudi zanimali.

Evo tri tedne nastopam v gledališču. Moja vnanost je impozantna, važna, da vse diletante gledam z višin svojega veličastja.

Nekoč sem sedel z igralci v zakotni pivnici pri vinu in kositrnji pečeni ter počeval svoje starejše tovariše, kako je treba podajati Hlestadkovičev vlog. Prav nič me ni motilo, da je moj kolega Gogolj že zdavnaj pred mano vse natančneje in podrobneje obrazložil igralcem to vlogo.

Suhljat mlajši gospodek z belimi lasmi in z licem, spačenim od večnega smehljanja, je stopil k nam in pričel vsem igralcem prijazno stiskati roko:

— Pozdravljeni, Garriki!

Sesanili so naj.

— Ste vi tudi igralec? sem ga s pomilovanjem vprašal.

— Kaj pa mislite! je odvrnil in pokazal zobe. — Kako morete človeku ob prvem pogledu prisoditi kaj tako slabega?! Nak, nisem igralec, toda o vašem poklicu vendarle marsikaj vem.

— Ste že dolgo pri gledališču?

— Pogladil sem si svoja obrta lica:

— Razmeroma. Jutri bodo trije tedni.

Zgrozil se je nad samim seboj, ko ga je poklicala nazaj beseda, s katero jo je udaril.

Zenska, ki je nekoč živela zanj v najlepših sanjah, na katero je mislil le v trenutkih duševne razneženosti, mu je hipoma postala vlačuga.

— Vlačuga, ki bi ji bil v Celju dober. Tu pa so oficirji. K meni je prišla zgolj zaradi usmiljenja. Sestra Rdečega križa?

Kakor je bila poprej v njem misel nanjo lepa, nekaljena, če ni mislil na njeno življenje, temveč le nanjo, je bila zdaj, ko se je to lepo notranje nagnjenje spremenilo spričo njene telesne bližine v vulkan poželenj, srdita, zavistna in zlovesča.

V nepotolažljivem osramočenju jo je žalil, jo skrunil z mislijo in jo teptal v svoji togoti. Njegov ponižani moški ponos, ko ga je ta ženska odbila, se je obrnil po zadoščanje v najslajšo plat lastnega bivanja.

Udaril bi jo! V obraz bi ji zalučal tisoč najpodlejših psov. Na večer v Celju je mislil:

— Bedak! Vedel sem se kakor solzav študent, ki vkuje prvo poljubno vlačugo v nebo in zvezde!

Razbolel od nemira in razjeden od poželenja, je zopet začel pisariti Ani dolga pisma. Vračal se je. Ne kakor fant, ki bi v veliki ljubezni poljubljal njene stopinje, ah ne! Iskal je v ženi, kar mu je Kristina odrekla!

Oh, ko bi ta hip hotela stopiti semkaj!

— Da, svojo ženo ljubim! bi ji dejal. Tebe pa sem iskal kakor vsako drugo žensko iz bordela. Poberi se k svojim oficirjem!

Zadaj za mestom je bilo taborišče ruskih ujetnikov. Dvajset dolgih lesenih barak, pokritih s strešno lepenko. Okoli barak je bila visoka ograja iz bodeče žice. Na vsakih deset korakov je stala straža z nasajenim bajonetom.

Baraka za stražno stotnijo je bila spredaj pred taboriščem. Bila je grobo ometana; malo v stran je stala zidana koliba za kuhinjo.

Poveljnik straže je bil Dunajčan, majhen debelusen nadporočnik, uradnik zavarovalne družbe "Phönix", vojaki pa večinoma starejši poljski rezervisti, ki jih ni mogel trpeti.

Justinovo gladko nemščino je poveljnik takoj izkoristil; namestil ga je v pisarno in mu poveril drobno nabavo za kuhinjo.

Tako se je Justin hipoma znašel v svojem živem elementu, ki se ga je nemudoma lotil z vso vnemo. Nabava je bila huda; moral je tekati od urada do urada po razne nakaznice in navodila, vendar je dosegel več kakor njegov prednik, ki je odšel na dopust.

V taboru je bilo štiri tisoč ujetnikov. Prehraniti tako množico, je bilo v tistih časih, ko je vsega nedostajalo, pravi čudež, saj je bila okolica zaradi neprestanega prehoda vojaštva izropana do golega; rekvirirali so morali s puškami, da so izsilili od kmetov žito, krompir, repo, zelje in drugo, kar so skrivali globoko pod zemljo.

V mestni klavnici je prejemal vsak dan voz odpadkov, kosti, zavržene drobovine. Hitro se je sporazumel z nekaterimi dobavitelji, ki so nabavljali moko, pomešano z mavcem, in se dogovoril z mesarjem, ki je prodajal taboru konjsko meso za govedino, saj je kupoval konje poceni v vojaški konjski bolnišnici. Stare, garjave krampe, ki jih je erar prodajal za smešno ceno, je klal na račun gladnih Rusov, tako da mu je obrt cvetela kot še nikoli.

(Dalje prihodnjič.)

— Oho! Potemtakem bomo čez osem dni lahko praznovali prvi jubilej. Hehe . . . Kar predstavljam si, kakšno tremo imate na odru!

— Kdo — jaz? Nikakor ne, ni ti najmanj!

— Nu da, saj se poznamo! To se ve, če ste se vlogo nagulili, če imate pred seboj zanesljivega suflerja in če vas povzru obdajo še izkušeni tovariši, potem je stvar popolnoma jasna. Toda, pomislite — kaj, če se zgodi na odru nekaj nenadnega, nekaj takega, česar nista predvidevala niti režiser niti avtor — lahko si mislim, kakšno fiziono-

mijo boste napravili in kako se vam bodo tresla kolena . . .

— Nu, sem se nasmehnil, "me ne ni moči tako kmalu spraviti z ravnotežja."

— Pravite, da ne, toda prepričani bodite, da se kaj takega lahko pripeti celo Varlamovu in Davidovu!

— Meni se ne more.

— Želim, da so mladi ljudje skromni! je zakričal.

Nato se je zamislil in me postrani ogledoval. Imel sem vtis, da mu grem na živce . . .

— Kaj pa igrate jutri?

— Kolo življenja. Rahimova.

Sam avtor je obljubil, da pride jutri pogledat, kako igrat Češihina.

— Vi torej igrate Češihina? In pravite, da vas na odru nihče ne more spraviti iz ravnotežja?

— Da. Menim, da bi se vsakdo zaman trudil.

— Zlovesče se je nasmehnil. Po-

koliko stavimo? Šest steklenic kahetinskega vina in šest kositrnjih pečenk.

— Nočem.

— Čemu ne?

— Premalo je. Po deset tega in onega, plus kavo k benediktincem.

— Dečko, vi boste ali daleč prišli ali pa . . . nesrečno končali. Sprejemem!

Tako je bila ta čudna stava sklenjena.

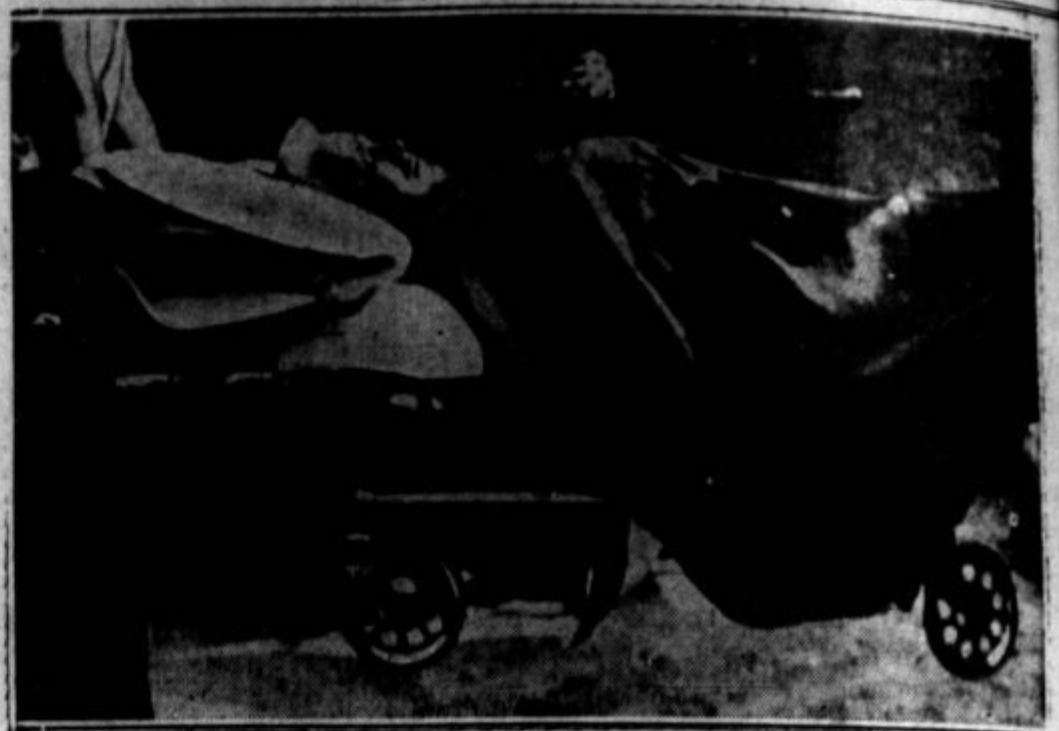
Bilo je v drugem dejanju "Kolesa življenja". Ravno sem končal buren prizor z ljubljanim dekletom, ki mi je izjavilo, da ne ljubi mene, marveč nekoga drugega.

— Kdo je ta druga? sem vprašal skrajno mračno.

— To vas nič ne briga, je ponosno odvrnila in odšla.

Svojo vlogo sem prav dobro znal. Po odhodu ljubljene dekleta bi se moral zgrabit za glavo, zaškripati z zobmi, se zagrizti v divanovo blazino, potem pa izvleči iz žepa revolver in si ga priložiti k sencu. V tem trenutku bi moral planiti v soboto gospodinjo, ki me skrivaj ljubi, med tem ko je jaz prav nič, me zgrabit za roko, ihteti na mojih prsih in mi priznati svoja čustva . . . Med nami rečeno, takih dram ni prav nič težko igrati, še manj pa pisati.

Ze sem se zgrabil za glavo, že sem po avtorjevi zamisli zaškripal z zobmi in ravno sem se pripravil, da skočim k divanu; so se namah odprla stranska vrata in je stopil na oder suhljati

Newyorški bankir Joseph W. Harriman, ki je upropastil banko, katero je vodil, in 35 milijon dolarjev ljudskega denarja, je "prebolan," da bi šel v zapor. Zato je še vedno na prostem.

mladenič z belimi lasmi, prav tisti, s katerim sva stavila, da me bo na odru spravil iz ravnotežja.

Z dveh strani sem začul piskanje: spredaj je bil to sufler, zadaj lože pa je zrlo na nas ostobeleno avtorjevo lice.

— Zdravstvujte, Češihin, je zgovorno dejal belolasec in mi podal roko. — Niste me pričakovali, kajne? Cigaretico sem prišel zvit in malce pokramljat.

Spredaj sem slišal pritajeno piskanje, zadaj za kulisami pa obupno preklinjanje.

— Zdravstvuj, Vasja, sem mračno dejal. — Toda zdajle ravno nisi prišel za časa. Nič te ne rabim. Kaj, ko bi prišel kdaj drugič, a? Sam bi bil rad . . .

— Ta je pa dobra! se je zasmel belolasen navihane in se zavalil na divan. — Sediva in kramljava.

Publika ni opazila ničesar, le za kulisami je zlovesči šum vedno bolj naraščal.

Zamišljen sem pričel stopati po odru.

— "Vasja!" sem pomembno dejal. — "Poznaš Lidiho Nikolajevno?"

Poškilil je name, mi neopazeno namignil in izustil:

— "To se ve, da jo poznam. Prekrasno dekletce."

— "A-a!" sem zakričal v nena-dejanem napadu besnosti. — "Tak tako, ti si torej tisti, ki se mi je zaradi njega izneverila?"

(Suflerjevo mesto je na mah postalo prazno, jaz pa sem bil ravno zavoljo tega kar nekam močnejši in odločnejši). Ti? Odgovori, lopov!

— "Vasja" je ves prestrašen pogledal moje stisnjene pesti in s pomirjevalnim glasom dejal:

— "Pustite to, pogovoriva se rajši o čem drugem . . ."

— "O čem drugem?" sem zatulil in zmagoslavno pogledal avtorja, ki je skakal po ravnateljski loži, kakor konj po gorečem hlevu. — "O čem drugem? V grob bi me bil skoraj spravil, zdaj pa hočeš govoriti o čem drugem?!"

Odgovori! (Planil sem nadenj, pokleknil na njegova prsa, ga zgrabil za goltanec in pričel udrihati z njegovo glavo po robu divana.) Odgovori — kako daleč je stvar že prišla?

— "Vasja" je pobledel ko smrt in zašepetal:

— "Pustite me, medved! Saj me boste zadušili! Ali ne razumete šale?"

— "Umri boš!" sem kričnil. — "Nikdar si ne boš mogel več privoščiti takihle dovtipov!"

Gledal me je s prosečimi očmi. Nato je šepnil:

— "Nu, izgubil sem, kaj še hočete od mene? Pustite me, da grem."

— "Smrt, smrt!" sem se dri v zlobnem zmagoslavju in še enkrat tako udaril z njegovo glavo ob divanov hrbet, da je jeknil in se zavalil po tleh.

— "Ali sem ga ubil?!" sem zakričal in pričel teatralno lomiti roke. — "Vode, vode, nesrečnežu!"

Zgrabil sem kozarec vode in temeljito polil "Vasjino" telo, ki se je zvijalo na tleh.

Prestrašeno je kričnil.

— "K sebi je prišel!" sem se razveselil. — "Zdaj pa izgini, nesrečnež, zunaj boš lahko premišljeval o tem, kar si napravil."

Zgrabil sem ga za ovratnik in ga vrzel skozi stranska vrata. Prijel sem se za glavo in prisluhnil. Po mehkih zvokih udarcev in po pritajenem stokanju za kulisami sem lahko sodil, da je

prišel nesrečni Vasja v prave roke.

— "Tako, zdaj torej vem, kdo je njen izvoljenec!" sem bolestno kričnil. — "Nak! Rajši smrt, kakor to spoznanje!"

Naprej je šlo vse, kakor po maslu: izvlekel sem revolver, ga prislonil k sencu, skozi srednja vrata je pritekla ljubeča žena, mi padla na prsa — izkratka, spet sem se znašel na pravem tiru, s katerega so me s tako smolo poizkušali spraviti.

— "Kolo življenja" se je zavrtele: sufler se je spet pojavil na svojem mestu in v loži pomirjeni avtor.

Po končani predstavi so mi v garderobi dali listek z naslednjo vsebino:

— "Zrite svoje vino in koštrunje pečenke brez mene. Vse sem plačal. Sam grem domov in sam bom objokoval svoj poraz. Bodite preklesti!"

PRILETNO ŽENSKO ŽELI

Potrebujem žensko za domača hišna dela in paziti na dva otroka, stara 9 in 12 let. Zunaj Chicaga v Hinsdale, Ill. Želim žensko, staro 45 do 60 let. Plača po dogovoru. Oglasite se na naslov: SLUŽKINJA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

SLOVENSKA KNJIGA ZA KONZERVIRANJE

sadja, sočivja in mesa, tiskana na mimograph s 120 recepti in vsem navodilom. Cena je 50c, poštne prosto. Angleška z 270 recepti 25c. Denar lahko pošljete tudi v znakmah po 3c.

FRANK LUKANCICH
Midway, Pa.

V JUGOSLAVIJO

Moderna udobnost in gospodinjstva postrežbo v vseh razredih . . . Tedenska odplata iz New Yorka . . . Pripravne in hitre izmenične cene iz Hamburga

ZMERNE CENE

Pojemila vam da vaš lokalni agent ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Plašite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4994
Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojavnosti